

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o należność z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 stycznia 2010 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 19 lutego 2009 r.,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od M. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 3.600 zł (słownie: trzy tysiące sześćset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 19 lutego 2009 r. oddalił apelację skarżącego M. B. od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 21 lutego 2008 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego organu ubezpieczeń społecznych z 10 października 2003 r., obciążającej skarżącego na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odpowiedzialnością za nieopłacone przez spółkę z o.o.

W. składki na ubezpieczenia społeczne od lipca 2000 r. do lutego 2001 r., i zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w okresie od lutego 1999 r. do lutego 2001 r.

Skarżący był prezesem zarządu sp. z o.o. W. Od rozpoczęcia 1 kwietnia 2001 r. jej likwidacji został likwidatorem. Postanowieniem z 10 stycznia 2003 r. komornik umorzył egzekucję prowadzoną na rzecz pozwanego organu ubezpieczeń społecznych wobec jej bezskuteczności. W listopadzie 2003 r. likwidator (skarżący) wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki. W 2005 r. postępowanie upadłościowe zakończyło się likwidacją spółki. Sąd uznał, że pozwany wykazał bezskuteczność egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności z art. 116 Ordynacji podatkowej. Jednocześnie za bezzasadny uznał zarzut skarżącego, że w dacie zaprzestania przez niego funkcji w zarządzie nie istniały przesłanki do zgłoszenia upadłości spółki, bowiem posiadała nieruchomość sprzedaną później za 2.650 tys. zł., skoro wartość zobowiązań spółki przekraczała tę kwotę.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na dwóch podstawach.

Pierwsza to istotne zagadnienie prawne, które dotyczy: „prawidłowości zastosowania i wykładni dokonanej przez Sąd Apelacyjny w zakresie zastosowania prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 116 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa polegającego na rozstrzygnięciu, czy wpływa na odpowiedzialność członka zarządu za zaległości podatkowe z okresu pełnienia funkcji zaprzestanie pełnienia funkcji członka zarządu spółki - w przypadku, gdy przesłanka bezskuteczności egzekucji w rozumieniu przepisu art. 116 wystąpiła po upływie znacznego czasu od daty zaprzestania pełnienia funkcji członka zarządu”.

Druga odwołuje się do twierdzenia, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przepisów postępowania poprzez dokonanie ustaleń (przyjęcie ustaleń Sądu Okręgowego jako własnych) mimo nieistnienia dowodów w zebranych materiale dowodowym na okoliczność występowania przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w dacie zaprzestania przez powoda pełnienia funkcji prezesa zarządu spółki, w warunkach nie sformułowania takiego twierdzenia przez stronę przeciwną”.

Pozwany wniósł o nie przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego „wg norm przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obie wskazane we wniosku podstawy nie spełniają się jako przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. i dlatego odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Pierwsza dlatego, że istotne zagadnienie prawne nie polega na wykładni i zastosowaniu prawa (w konkretnej sprawie), a do tego sprowadza się intencja wniosku. Chodzi wszak o problem doniosły jurydycznie, ważki dla systemu lub dziedziny prawa, właściwie opracowany w oparciu o uprzednią analizę prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, która pozwala ocenić - wpierw przez samego skarżącego - że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i wymaga zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Jakiegokolwiek wątpliwości co do wykładni i stosowania prawa nie stanowią jeszcze przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nawet potrzeba wykładni przepisów prawa jako przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. jest ściśle uwarunkowana wykazaniem istnienia poważnych wątpliwości co do wykładni przepisów lub rozbieżnością w orzecznictwie sądów. W przeciwnym razie postępowanie kasacyjne byłoby kolejną (powszechną) instancją a funkcja przedsądu byłaby bezprzedmiotowa. Odpowiedź na postawioną kwestię pomija to, że pozwany aż do upływu pięcioletniego terminu przedawnienia odpowiedzialności (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej) może wydać decyzję na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Po wtóre z art. 116 Ordynacji podatkowej nie wynika norma, iż członek zarządu nie ponosi odpowiedzialności za składki, o ile do zakończenia przez niego funkcji w zarządzie nie było podstaw do ogłoszenia upadłości. Odpowiedzialność za składki warunkuje jedynie bezskuteczność egzekucji składek nieopłaconych w okresie pełnienia funkcji w zarządzie. Jest to odpowiedzialność własna członka zarządu na podstawie szczególnego prawa materialnego (podatkowego) i nie wyłącza jej nawet wykreślenie spółki z rejestru. W uchwale powiększonego składu Sądu Najwyższego z 15 października 2009 r., I UZP 3/09, przyjęto, iż za zaległości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz

Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne członkowie jej zarządu ponoszą odpowiedzialność także wówczas, gdy decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzekająca o tej odpowiedzialności została wydana po wykreśleniu spółki z Krajowego Rejestru Sądowego.

Ocena ta wychodzi poza potrzebę argumentacji, gdyż na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wskazuje podstawę (przesłankę) przedsądu. Odpowiedź jest negatywna, gdyż kwestia postawiona we wniosku sprowadza się tylko do zwykłej wykładni prawa i nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego.

W odniesieniu do drugiej podstawy wniosku należy zauważyć, iż skoro podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), to również nie można ich kwestionować w podstawie przedsądu, nawet gdy chodzi o tę szczególną z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zachodziłby bowiem dysonans w ocenie na etapie przedsądu i później w rozpoznaniu skargi ze względu na wskazane ograniczenia procesowe co do związania ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W podstawie przedsądu (ani w jej uzasadnieniu) skarżący nie wskazuje również konkretnego przepisu postępowania, który został naruszony. W orzecznictwie zaś utrwalone jest stanowisko, że wniosek ma samodzielnie wykazać zasadność podstawy (przesłanki) przedsądu, a nadto iż, brakującego uzasadnienia wniosku nie zastępuje uzasadnienie podstaw kasacyjnych.

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych lecz tylko sam wniosek o przyjęcie skargi z jego podstawą i uzasadnieniem. Są to odrębne elementy skargi i taka też jest ich funkcja (art. 398⁴ § 1 pkt 2 i § 2 k.p.c.). O ile uzasadniona podstawa może prowadzić nawet do uwzględnienia skargi (wniosek *a contrario* z art. 398¹⁴ k.p.c.), to w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. chodzi nie o zwykłą zasadność, ale o to, że skarga jest „oczywiście uzasadniona”.

Dla potwierdzenia takich wymagań można odwołać się do kilku ostatnich orzeczeń Sądu Najwyższego.

Jeśli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta

„oczywistość” i przedstawić argumenty wskazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienie z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050).

Nawet jeżeli podstawy lub argumenty uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania są częściowo zbieżne z podstawami kasacyjnymi i ich uzasadnieniem, skarżący musi zawrzeć w skardze kasacyjnej dwa odrębne wywody prawne: jeden nawiązujący do art. 398³ § 1 k.p.c. i określający podstawy kasacyjne oraz ich uzasadnienie i drugi zawierający uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązujący do art. 398⁹ § 1 k.p.c. (postanowienie z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 496392).

Z przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika, że odwołanie się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienie z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX 494134).

Samodzielne i odrębne uzasadnienie wniosku (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.) ma wykazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, co oznacza, że ta oczywistość na etapie przedsądu nie powinna być wątpliwa ale że ma być zdecydowanie jeśli nie jednoznacznie oczywista. Na etapie przedsądu ocenie podlegają tylko wskazywane podstawy z art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi z art. 398³ 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (postanowienie z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; także postanowienie z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX 490359).

Innymi słowy we wniosku nie chodziłoby tylko o wykazanie, że naruszenie określonych przepisów miało wpływ na wynik sprawy, czyli na zastosowanie prawa materialnego, które w istocie decyduje o rozstrzygnięciu (wyniku) sprawy. We wniosku prócz braku wskazania konkretnych przepisów procesowych brak jest też wskazania na naruszenie przepisów materialnych. Jeżeli więc nawet pozwany nie zarzucałby, iż skarżący winien ogłosić upadłość jeszcze w okresie pełnienia funkcji

w zarządzie, to rozważanie tego motywu przez Sąd może być uznane za niepotrzebne, gdyż należy to do tych przesłanek, które uwalniają od odpowiedzialności i leżą w interesie osoby trzeciej (członka zarządu), stąd dopiero ich wykazanie uwalnia od odpowiedzialności (art. 116 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej). Tak ja wskazano, odpowiedzialność warunkowała bezskuteczność egzekucji oraz pełnienie funkcji w zarządzie w okresie brakujących składek i były to wystarczające przesłanki. Dalsza ocena Sądu o tym, że skarżący winien ogłosić upadłość nie była konieczna.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach orzeczono mając na uwadze wartość przedmiotu zaskarżenia (378.158 zł) i odpowiadającą mu stawkę minimalną przewidzianą w rozporządzeniu z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawych - § 6 pkt 7, § 12.4. pkt 2 (odpowiednio dla odpowiedzi na skargę).